

**FİZİKSEL AKTİVİTE YAPAN MENTAL DÜZEYDEKİ
ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNİN EĞİTİM
SEVİYELERİNİN ÇOCUKLARIN ATILGANLIK VE
SOSYALLEŞMESİNE ETKİSİ (MALATYA İL
ÖRNEĞİ)**

Fatma ÖZOĞLU

BEDEN EĞİTİMİ ve SPOR ANABİLİM DALI

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Mehmet İLKİM**

Yüksek Lisans Tezi - 2022

**T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**FİZİKSEL AKTİVİTE YAPAN MENTAL DÜZEYDEKİ ÇOCUKLARIN
EBEVEYNLERİNİN EĞİTİM SEVİYELERİNİN ÇOCUKLARIN ATILGANLIK
VE SOSYALLEŞMESİNE ETKİSİ (MALATYA İL ÖRNEĞİ)**

Fatma ÖZOĞLU

**Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Mehmet İLKİM**

**MALATYA
2022**

İÇİNDEKİLER

ÖZET	vii
ABSTRACT.....	viii
TABLolar DİZİNİ	ix
1. GİRİŞ	ix
1.1. Arın Amacı	2
1.2. Araştırmanın Önemi	3
1.3. Araştırmanastırmanın Hipotezleri.....	3
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
2. GENEL BİLGİLER	5
2.1. Engellilik.....	5
2.2. Engellilik Sebepleri.....	5
2.2.1. Doğum öncesi sebepler	5
2.2.2. Doğum sırası sebepler.....	6
2.2.3. Doğum sonrası sebepler.....	6
2.3. Zihinsel Engelli Birey	6
2.4. Zihinsel Engelliliğin Sınıflandırılması.....	6
2.4.1. Psikolojik sınıflandırma	6
2.4.2. Eğitsel sınıflandırma	7
2.5. Hafif Derecedeki Zihinsel Engelliler (Mental)	7
2.6. Fiziksel Aktivite.....	7
2.7. Fiziksel Aktivite ve Zihinsel Engellilik	7
2.8. Engelli Bireylerde Sosyalleşme	8
2.9. Atılganlık	8
2.10. Eğitim.....	9
2.11. Ebeveyn Eğitim seviyesi.....	9
3. MATERYAL ve METOT	10
3.1. Araştırma Grupları	10
3.2. Araştırma Yöntemi	10
3.3. Veri Toplama Teknikleri	11
3.4. Verilerin Analizi	11

4. BULGULAR.....	13
5. TARTIŞMA.....	21
6. SONUÇ ve ÖNERİLER	22
KAYNAKLAR	23
EKLER.....	27
EK.1. Gönüllü Onam Formu.....	27
EK.2. Anket Formu.....	28
EK.3. Spor ve Sosyalleşme Ölçeği	29
EK.4. Atılganlık Soruları	30

TEŞEKKÜR

Tez çalıőmamın ve diğer akademik çalıőmalarımın her aőamasında yanımda olan, güler yüzü ve sabrıyla kıymetli bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşan, maddi ve manevi her türlü desteğini hissettiğim, her zaman bir adım önde olmam için yol gösteren, özel bireyler ile ilgili çalıőmalarımın planlama ve yürütülmesinde önemli rolü olan, tez danışmanım İnönü Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi “Doç. Dr. Mehmet İLKİM” hocama;

Yüksek Lisans eğitiminin boyunca özellikle maddi anlamda beni destekleyen, bilimsel çalıőmalar yapabilmemde katkısı olan “TÜBİTAK’a” (BİDEB 2210-A Genel Yurtdiőhi Yüksek Lisans Bursiyeri);

Beni yetiőtiren, bugünlere gelebilmemi sağlayan, attığım her adımda sevgi ve desteklerini hissettiğim, kıymetli “AİLE” me;

Sonsuz teőekkürlerimi sunarım...

ÖZET

Fiziksel Aktivite Yapan Mental Düzeydeki Çocukların Ebeveynlerinin Eğitim Seviyelerinin Çocukların Atılganlık ve Sosyalleşmesine Etkisi (Malatya İl Örneği)

Amaç: Bu araştırmanın amacı fiziksel aktivite yapan mental düzeydeki çocukların ebeveynlerinin eğitim seviyelerinin çocuğun atılganlaşması ve sosyalleşmesi üzerinde etkisini çeşitli değişkenler açısından incelemektir.

Materyal ve metot: Araştırma kapsamında Malatya ilinde bulunan mental düzeydeki çocuğa sahip 130 ebeveyn tespit edilmiş olup Turgut Özal Özel Eğitim Meslek okulunda ki 60 ebeveyn ulaşılmıştır. Gönüllü ebeveynlere Şahan tarafından oluşturulan spor ve sosyalleşme ölçeği ile tarafımızca oluşturulan demografik bilgiler formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu eş zamanlı olarak not edilerek uygulanmıştır. Nicel verilerin çözümlenmesi SPSS 22.0 istatistik paket programında yapılmıştır. Nitel değişkenler için yüzde (%) ve frekans(n) değerleri, nicel değişkenler için ise aritmetik ortalama(X), Standart sapma (Ss.), en düşük ve en yüksek değerler hesaplanmıştır.

Bulgular: Ebeveyn eğitim seviyesi; fiziksel aktivite yapan mental düzeyde ki çocukların cinsiyet, anne-baba birliktelik durumu, baba eğitim seviyesi ve çocuğun spor yapma süresinde etkili olmadığı ancak ebeveyni okuryazar olan çocuklar, olmayanlara göre, 15 yaş altında olan çocuklar, 15 yaş üstündekilere göre, 1-2 çocuklu ebeveynlerin çocuklarının 5 ve üzerindakilere göre, anne eğitim seviyesi ortaokul/lise düzeyindeki mental çocukların, anne eğitim seviyesi ilkokul veya okuryazar olmayan çocuklara göre daha sosyal ve atılgandır.

Sonuç: Ebeveyn eğitim seviyesi ortaokul/lise düzeyinde olan ve fiziksel aktivite yapan mental çocuklar, ebeveyni okuryazar olmayan veya ilkokul mezunlarına göre daha kolay topluma entegre olabilen sosyal ve atılgan bireylerdir. Kısacası ebeveyn eğitim seviyesi arttıkça çocuğun sosyalleşme düzeyi ve atılganlık düzeyi de o ölçüde artmakta olduğu söylenilebilir.

Anahtar Kelimeler: Atılganlık, Zihinsel, Ebeveyn, Fiziksel Aktivite, Sosyalleşme

ABSTRACT

The Effect of The Education Levels of The Parents of The Mental Level Children Engaging in Physical Activity on The Assertiveness and Socialization of The Children (Malatya City Example)

Aim: The purpose of this study was to examine the effect of the education levels of the parents of the mentally active children on the child's attitudes and socialization in various variables.

Material and Method: 130 parents with mental level children in Malatya were identified as part of the study and 60 parents from Turgut Özal Private Education Vocational School were reached. The form of demographic information and semi-structured interview form created by us with the scale of sport and socialization created by Sahan was applied to the voluntary parents simultaneously. Analysis of quantitative data was performed in the SPSS 22.0 statistical package program. The percentage (%) and frequency (n) values for qualitative variables and the arithmetic mean (X) for quantitative variables, Standard deviation (SS), lowest and highest values are calculated.

Results: The level of parental education is that children with physical activity are not effective in gender, parents, father education and child's time of exercise, but children with parents who are illiterate, children under 15, according to those who are over 15, compared to parents with children with 1-2 children aged 5 and above, the level of maternal education is more social and aggressive than those of the middle school/high school mental children, who have no primary or non-literate parents.

Conclusion: Mental children who are at the level of parental education at secondary school/high school and are physically active are social and aggressive individuals who are not literate parents or can integrate more easily into society than grade school graduates. In short, as the level of parental education increases, the child's level of socialization and the level of aggression may also be increasing to that extent.

Key Words: Assertiveness, Mental, Parent, Physical Activity, Socialization

TABLolar DİZİNİ

Tablo No	Sayfa No
Tablo 4.1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları	13
Tablo 4.2. Spor ve Sosyalleşme Algılarına Ait Normallik Testi Sonuçları	14
Tablo 4.3. Spor ve Sosyalleşme Algılarına Ait Betimsel Bulgular	14
Tablo 4.4. Katılımcıların Spor ve Sosyalleşme Algılarının Çocuklarının Cinsiyetlerine Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Bağımsız Örneklem T-testi Sonuçları.....	15
Tablo 4.5. Katılımcıların Spor ve Sosyalleşme Algılarının Çocuklarının Yaşlarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Bağımsız Örneklem T-testi Sonuçları.....	15
Tablo 4.6. Katılımcıların Spor ve Sosyalleşme Algılarının Ebeveyn Okuryazarlık Durumlarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Bağımsız Örneklem T-testi Sonuçları	16
Tablo 4.7. Katılımcıların Spor ve Sosyalleşme Algılarının Anne Baba Birliktelik Durumlarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Bağımsız Örneklem T-testi Sonuçları	16
Tablo 4.8. Katılımcıların Spor ve Sosyalleşme Algılarının Çocuklarının Spor Yapma Sürelerine Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Bağımsız Örneklem T-testi Sonuçları	17
Tablo 4.9. Katılımcıların Spor ve Sosyalleşme Algılarının Anne Eğitim Durumlarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları	17
Tablo 4.10. Katılımcıların Spor ve Sosyalleşme Algılarının Baba Eğitim Durumlarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları	18
Tablo 4.11. Katılımcıların Spor ve Sosyalleşme Algılarının Gelir Durumlarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları	18
Tablo 4.12. Katılımcıların Spor ve Sosyalleşme Algılarının Çocuk Sayılarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları	19
Tablo 4.13. Spor ve Sosyalleşme Algıları Ölçeği Güvenilirlik Analizi.....	19
Tablo 4.14. Atılganlık Araştırma Sorularına Yönelik Betimsel Sonuçlar	20

1. GİRİŞ

Spor vücudumuzda sistemlerimizi düzenleyen, reaksiyonel olaylarda görev alan, metabolik ve fizyolojik değişimler için vücudu destekleyen aynı zamanda engelli bireyler için ise alternatif tedavi özelliği olan bir alandır (1).

Spor sayesinde hem engelli bireyler hem de sağlıklı bireyler hareketsiz yaşam tarzlarını bırakmakta ve günlük yaşamlarında sosyalleşmelerine vesile olacak bazı fiziksel aktivitelere katılmaktadırlar.

Kas ve eklemlerin birlikte çalışması sonucu, solunum sistemimizin fonksiyonlarını artıran ve kalbin çalışma oranını yükselten hareketlerin günlük yaşamda enerji açığa çıkarması olayına fiziksel aktivite denilmektedir (2).

Fiziksel aktiviteler hem sağlıklı bireyler için hem de engelli bireyler için önemlidir. Fiziksel aktiviteler sayesinde zihinsel engelli bireylerin fiziksel uygunlukları, akademik düzey başarıları, topluma uyumları, odaklanma becerileri, iletişim becerileri vs. olumlu anlamda gelişme gösterir (3).

Fiziksel aktiviteye katılan engelli bireylerin, çevreleri ile sosyal etkileşimleri artmakta, yalnızlık sendromlarından uzaklaşmakta, toplum ile bütün içinde hareket etmekte, kendini akranlarına karşı daha rahat ifade etmesine katkı sağlamakta ve aynı ölçüde yaşam kalitesini de artırmaktadır. Kısaca hareket etmek dil becerisine de benzetilebilir, birey dili ne kadar aktif kullanırsa çevresinde o kadar rahat anlaşılabilir ve yaşantısını o derecede canlı sürdürebilir (4).

Sportif etkinlikler ile birlikte bireyde fark edilecek ölçüde gözlemlenen bir diğer özellik ise atılgan olma durumudur. Atılganlık terimini ilk olarak Wolpe ve Lazarus, toplum içerisinde bireyin sahip olduğu hakları, duygu, düşünce ve isteklerini atılgan (girişken) bir şekilde ifade etmesi olarak tanımlamışlardır (5).

Atılgan olma durumu bireyden bireye değişen bir özellik olsa da fiziksel aktivitelere katılan bireylerde bu durum daha olumlu düzeydedir. Atılgan bireyler toplum içerisinde kendisine verilen hakları bilir, duygu, düşünce ve isteklerini kimsenin etkisi altında kalmadan sade ve samimi bir şekilde ifade edebilir aynı zamanda diğer bireylerin sahip olduğu haklara ve farklı düşüncelerine de saygı duyarlar (6).

Bir çocuğun yaşama attığı ilk adımlarında ve öğrenmeye başladığı süreçte karşılaştığı en küçük birim olan aile ortamı, evrenin hiçbir yerinde birebir aynı olmadığından, çocukların sahip olduğu ebeveynlerin okuma yazma durumu, gelir-gider düzeyi, eğitim seviyesi, anlayış tarzı ve kültür seviyesi çocuğun yaşam tecrübesini, kazanımlarını önemli ölçüde etkilemektedir. “Çevresini tanımaya başlayan çocuk zamanla kültür, eğitim ve yaşam tarzı olarak bir başkalarından sürekli etkilenecek ve onlara özenmeye başlayarak, başkalaşım geçirecektir” (7).

Bu yüzden ebeveyn eğitim seviyesi, tutum ve davranışları, fiziksel aktiviteye katılım düzeyleri, çocuğunu fiziksel aktivitelere katılımında desteklemesi, çocuğun hem fiziksel hem de ruhsal yönden etkiler. Özellikle engelli bireyler ebeveynlerinin yönlendirmeleriyle hareket edeceğinden çocuğun atılgan olma durumları, sosyalleşmeleri fiziksel aktivitelere katılma düzeyleri sahip oldukları ebeveynlerinin eğitim seviyeleri, sosyo-ekonomik durumları ve alternatif tedavi metodu olarak görme bakış açıları bu durumla yakından ilgilidir.

Buradan hareketle çalışmamızda fiziksel aktivitelere katılan hafif zihinsel engelli bireylerin ebeveynlerinin eğitim seviyelerinin çocukların atılganlık ve sosyalleşmesi üzerinde ne derece etkili olduğu araştırıldı.

1.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmamızda Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı Malatya Turgut Özal Özel Eğitim Meslek Okulunda ki (resmi özel eğitim okulu) hafif zihinsel engelli bireylerin ebeveynlerinin eğitim seviyelerinin çocuğun atılganlık ve sosyalleşme düzeylerine etkisinin belirlenen yöntemler ile araştırılması amaçlanmıştır.

Ebeveynlere eğitim seviyelerinin de sorulduğu demografik bilgiler testini içeren form, gönüllü onam formu ve Şahan (12) tarafından oluşturulan Spor ve Sosyalleşme Ölçeği uygulanmıştır. Hipotez değişkenleri olan eğitim seviyeleri ile ölçeklerdeki maddeler arasındaki veriler SPSS programında analiz edilmiştir. Analiz edilen verilerin sonucunda düzenli fiziksel aktivite yapan hafif zihinsel engelli çocukların ebeveynlerin eğitim seviyelerinin çocukların atılganlık ve sosyalleşme düzeyleri arasındaki ilişkiler belirli faktör ve parametrelere göre incelenerek değerlendirilmiştir.

Değerlendirme sonucunda elde edilen veriler neticesinde düzenli fiziksel aktivite yapan hafif zihinsel engelli çocukların ebeveynlerinin eğitim seviyelerinin çocukların

atılganlık ve sosyalleşme düzeylerine etkisi hem nicel hem de nitel verilere dayandırılarak bir tartışma ve öneriler bölümleri oluşturulmuştur. Sunulan öneriler ile birlikte düzenli fiziksel aktivite yapan hafif zihinsel engelli çocukların ebeveynlerinin eğitim seviyelerinin çocukların atılganlık ve sosyalleşme düzeyleri arasındaki ilişkilerin olumlu yönden arttırılması konusunda ilerleme kaydedileceği beklenmektedir. Bu açıdan literatüre de belirli bir katkı sağlanacağı amaçlanmıştır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Engelli bireyler günlük hayatlarında bazı yetersizliklere sahip olduklarından bazı etkinlik ve aktivitelere katılımda zorluk yaşamaktadırlar. Ebeveyn desteğine ihtiyaç duyduklarından, ebeveynlere bu anlamda oldukça büyük görevler düşmektedir. Bunlardan bazıları özel eğitim okulları dışındaki sosyal etkinliklere çocuğunu yönlendirmek, gerekli desteği sağlamak ve gerekirse birlikte hareket ederek kendilerinin de bu etkinliklerde rol almasını sağlamak.

Bu yüzden engelli bireylerin en yakınında bulunan aile bireylerinin bu konuda bilinçlenmesini sağlayarak, çevre ile de iş birliği içerisinde çalışarak farkındalık kazanılmalı, çocuğunun sosyalleşmesini ve atılganlığını olumlu ölçüde geliştirilmeli ve bu sonuçlar ile birlikte alan yazınına katkı sağlanması beklenmektedir. Bu yönüyle araştırmamızın sonuçları bilime faydasının yanı sıra toplumsal sorumluluğa da katkı sağlayacağından önem arz etmektedir.

1.3. Araştırmanın Hipotezleri

- ✓ Ebeveynlerin spor ve sosyalleşme düzeyleri çocuğun cinsiyetine göre farklılık göstermektedir.
- ✓ Ebeveynlerin spor ve sosyalleşme düzeyleri çocuğun yaş grubuna göre farklılık göstermektedir.
- ✓ Ebeveynlerin spor ve sosyalleşme düzeyleri çocuğun spor yapma süresine göre farklılık göstermektedir.
- ✓ Ebeveynlerin spor ve sosyalleşme düzeyleri ebeveynlerin okuryazarlık durumlarına göre farklılık göstermektedir.
- ✓ Ebeveynlerin spor ve sosyalleşme düzeyleri anne eğitim düzeyine göre farklılık göstermektedir.

- ✓ Ebeveynlerin spor ve sosyalleşme düzeyleri baba eğitim düzeyine göre farklılık göstermektedir.
- ✓ Ebeveynlerin spor ve sosyalleşme düzeyleri gelir düzeyine göre farklılık göstermektedir.
- ✓ Ebeveynlerin spor ve sosyalleşme düzeyleri anne baba birlikte yaşama durumuna göre farklılık göstermektedir.
- ✓ Ebeveynlerin spor ve sosyalleşme düzeyleri sahip olunan çocuk sayısına göre farklılık göstermektedir.
- ✓ Ebeveyn eğitim seviyesi ortaokul ve lise düzeyinde olan mental çocuklar daha sosyal ve atılgandırlar.
- ✓ Anne eğitim seviyesi çocuğun atılganlık ve sosyalleşmesi üzerinde etkilidir.
- ✓ Baba eğitim seviyesi çocuğun atılganlık ve sosyalleşmesi üzerinde etkilidir.
- ✓ Ebeveyn eğitim seviyesi arttıkça çocuğun topluma uyum sağlaması kolaylaşır, daha sosyal ve daha atılgan davranışlar sergiler.
- ✓ Ebeveyni okuyazar olmayan çocuklar daha saldırgan davranışlar sergiler.
- ✓ Ebeveyni okuyazar olmayan çocuklar daha çekingen ve sıkılgandırlar.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

- ✓ Araştırma; ebeveynlerin araştırmaya ilgi düzeyi, açıklığı ve samimiyeti ile sınırlıdır.
- ✓ Araştırma; 2021-2022 Eğitim-Öğretim yılı ile sınırlıdır.
- ✓ Araştırma; özel eğitim alan mental düzeydeki öğrenciler ile sınırlıdır.
- ✓ Araştırma; uygulama yapılan çalışma grubu anneler ile sınırlıdır.
- ✓ Araştırma; toplanan bilgiler, araştırma için kullanılan ölçme araçları olan demografik bilgiler testini içeren form, gönüllü onam formu ve Şahan (2007) tarafından oluşturulan Spor ve Sosyalleşme ölçeği elde edilen verilerle sınırlıdır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Engellilik

Engellilik kavramının birçok tanımı yapılmış ancak DSÖ'ye göre 3 farklı kavram olarak açıklanmıştır. Bunlar özürlük, yetersizlik ve engellilik olarak açıklanan kavramlardır (32).

Özürlülük: Çeşitli sebeplerden ötürü bireyin zihinsel veya fiziksel olarak becerisinin standartların altında olması veya azalarak kaybolması halidir (33).

Yetersizlik: Bireyin farklı sebepler dolayısı ile vücut yapısı, fizyolojisi veya psikolojisinin bir işi yapabilmesi için yetersiz olma hali veya desteğe ihtiyaç duyma halidir (33).

Engellilik: Kişinin akranlarına göre özürlülük veya yetersizlik mağduriyetleri nedeni ile yerine getirmesi gereken görevleri getirememesi hali olarak açıklamaktadır Dünya Sağlık Örgütü (33).

Herhangi bir fiziksel, zihinsel ya da ruhsal yönden çeşitli sebeplerden ötürü, yetersizlik yaşayan ve akranlarına göre kendisinden beklenen rolleri yapamama veya bir başkasının desteğine ihtiyaç duyma hali olarak tanımlanmaktadır (8).

2.2. Engellilik Sebepleri

Günlük yaşamlarında yetersizlik yaşayan engelli bireylerin engelli olma sebepleri değişkenlik gösterse de temel olarak 3 ana başlık halinde doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrası komplikasyonlar olarak ele alınır (9,10).

2.2.1. Doğum öncesi sebepler

- ✓ Annenin hamilelik sürecinde zararlı ışıklara maruz kalması
- ✓ Annenin yetersiz beslenme sonucunda vitamin, mineral değerlerinin düşmesi
- ✓ Annenin hamilelik süreci boyunca düzenli aralıklarla doktor kontrolünden geçmemesi
- ✓ Annenin bilinçsizce ilaç kullanması
- ✓ Annenin yaşının hamilelik için erken veya geç olması
- ✓ Annenin hamilelik sürecinde geçirmiş olduğu bazı ciddi rahatsızlıklar
- ✓ Annenin çok fazla sayıda doğum yapmış olması

- ✓ Kromozom bozukluğundan oluşan genetik rahatsızlıklar
- ✓ Ebeveynlerin kan uyuşmazlığına sahip olması

2.2.2. Doğum sırası sebepler

- ✓ Doğumun uzman olmayan kişiler tarafından yaptırılması veya ortamın doğum için yeterli temizlikte olmaması
- ✓ Bebeğin kilosunun normal standartlarda olmaması
- ✓ Bebeğin oksijensiz kalması
- ✓ Doğum sırasında oluşabilecek komplikasyon, kaza vs.
- ✓ Doğumun zamanından önce olması

2.2.3. Doğum sonrası sebepler

- ✓ Çocuğun geçirmiş olduğu bazı kaza, travmatik durumlar vs.
- ✓ Çocuğun ebeveynlerinin eğitim seviyelerinin düşük olması
- ✓ Çocuğun sarılık, ateşli hastalık gibi ciddi komplikasyonlar geçirmesi
- ✓ Çocuğun yaptırması gereken aşuların zamanında veya düzenli olarak yapılmaması

2.3. Zihinsel Engelli Birey

Akranlarına göre zihinsel fonksiyonlarında kısıtlılık görülen, özel eğitime ihtiyaç duyan, bazı görevleri yerine getirmekte zorluk çeken, ortalamanın altında puana sahip olan ve tüm bu özellikleri 18 yaştan önce bazı parametre ve testler sonucu ortaya çıkan bireylere zihinsel engelli birey denilmektedir (11-13).

2.4. Zihinsel Engelliliğin Sınıflandırılması

Zihinsel engelli bireyleri sınıflayacak olursak psikolojik sınıflandırma ve eğitsel ihtiyaçlarına göre eğitsel sınıflandırma olmak üzere 2 ana başlık altında incelenebilir (19).

2.4.1. Psikolojik sınıflandırma

- ✓ Hafif derecede zihinsel engele sahip birey (Mental)
- ✓ Orta derecede zihinsel engele sahip birey
- ✓ Ağır derecede zihinsel engele sahip birey
- ✓ Çok ağır derecede zihinsel engele sahip birey (21).

2.4.2. Eğitsel sınıflandırma

- ✓ Eğitilebilir düzeyde olan zihinsel engelli bireyler
- ✓ Öğretilebilir düzeyde olan zihinsel engelli bireyler
- ✓ Ağır ve Çok Ağır düzeyde olan zihinsel engelli bireyler (22).

2.5. Hafif Derecedeki Zihinsel Engelliler (Mental)

Hafif zihinsel engel grubunda yer alan bireyler akranlarına göre motor beceri olarak zayıftırlar, geç öğrenirler. Grupla hareket etmekte zorluk çekebilirler. Okuma-yazma gibi akademik becerilerde yaşıtlarına oranla biraz daha geriden gelirler. Odaklanma süreleri kısadır. Zekâ puan seviyeler 50-55 ile 70 aralığındadır (11).

Mental düzeydeki bu çocuklar normal okullarda özel eğitim sınıfları bünyesinde ders görebilirler. Hatta çocuk ileri sınıflara gelinceye kadar hafif derece olan bu yetersizliği fark edilmeyebilir (20). Ayrıca hafif düzey zihinsel engele sahip bu bireylerin iletişim becerileri ve sosyal becerileri düşüktür. Akademik başarıları da akranlarına oranla daha zayıftır (23).

Bu grupta yer alan bireyler büyüdüklerinde desteğe ihtiyaç duymadan kendi yaşam standartlarında herhangi bir işte çalışabilen ve zihinsel engel grubunun yaklaşık %85-89'luk kısmını oluştururlar (24,25).

2.6. Fiziksel Aktivite

Fiziksel aktivite kilo dengesini korumak ve vücudun enerji verimliliğini sürdürmek için yapılan hareketler bütünü olarak tanımlanabilir. Yapılan bu hareketlerin süreklilik ve tekrarlı olması durumu ise egzersiz olarak ifade edilir (14).

Vücut hareketleri kullanılarak yapılan koşma, yürüme, oturup-kalkma vb. faaliyetler fiziksel aktiviteye dahildir. Gün içerisinde yaptığımız oyun tarzı etkinliklerde fiziksel aktivite olarak nitelendirilebilir (17).

2.7. Fiziksel Aktivite ve Zihinsel Engellilik

Fiziksel aktivite etkinlikleri hem sağlıklı bireyler için hem de engelli bireyler için önem arz etmektedir. Fiziksel aktivite ile birlikte sosyalleşme kolaylaşmakta, fiziksel gelişim sağlanmakta ve psikolojik olarak rahatlamaktadır insanlar.

Fiziksel aktivite etkinliklerinde zihinsel engelli bireyler diğer alanlara göre daha iyi performans sergilerler. Bu aktiviteler sayesinde zihinsel engelli bireylerin kendilerine güvenleri artar, iletişim becerileri yükselir ve başarı duygusu ile daha çok motive olurlar. Bunların yanı sıra ince motor ve kaba motor becerileri gelişir, davranış olarak daha ılımlı olurlar (15).

Fiziksel aktivite yapan zihinsel engelli bireylerin odaklanma becerileri gelişir, fiziksel uygunları düzelir, akademik anlamda daha başarılı olurlar ve topluma uyumları daha kolay olur (16).

Ilkım ve ark. 2018 yılında yaptığı çalışmada, düzenli olarak yapılan sporun ve sportif etkinliklerin özellikle engelli bireylerin sosyalleşmesine katkıda bulunacağı yönüne değinmişlerdir (26).

Fiziksel aktivitelere katılan zihinsel engelli bireyler duygu durumlarını daha rahat kontrol altına alabilirler, kendilerini rahatlıkla ifade edebilirler ve negatif enerjilerinin bu ortamlarda atarlar (18).

2.8. Engelli Bireylerde Sosyalleşme

Hem sağlıklı bireylerin hem de engelli bireylerin sosyalleşmesi, rahatlaması, iletişiminin güçlenmesi konusunda fiziksel aktiviteler önemli bir unsur olarak göze çarpmaktadır (27).

Sportif etkinliklere ve fiziksel aktivitelere katılan engelli bireyler diğer akranlarına göre daha aktif, daha girişken, topluma uyumları daha kolay ve hem fiziki anlamda hem de zihinsel anlamda kendilerini daha iyi geliştirme imkânı bulurlar (28).

Ilkım, yaptığı bir çalışmada sporun engelli bireyler için öneminden bahsederek bu bireylerin iyileşmesi için alternatif tedavi metodu olarak sporu bir araç olarak kullanmanın gerekliliğini ve bu bireylerin topluma kazandırılması noktasında güçlü bir unsur olduğunu dile getirmiştir (26).

2.9. Atılganlık

Atılganlık başkalarının haklarına saygı duyarak kişinin kendini savunması, hoşgörülü olması, kendini ifade ederken dürüst ifadeler kullanması olarak kabul edilen bir iletişim türüdür. Olumlu bir girişken davranış olarak ta kabul edilebilir (30, 31).

Atılgan bireyler hem toplum tarafından hem de bireyler tarafından olumlu olduğu ölçüde kabul edilen bir davranış biçimidir (34). Bu yönüyle atılganlık aslında kendini gerçekleştirmekte olan bireylerin davranış şekli ile uyum göstermektedir.

Kendini gerçekleştirme olan bireylerin özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz.

- ✓ Kendisini tanır ve kim olduğunu bilir.
- ✓ Pozitif bakış açısına sahiptir.
- ✓ Yaratıcı ve yenilikçidir.
- ✓ Kendine saygısı vardır ve kendini kabul eder.
- ✓ Tutarlıdır.
- ✓ Zamanını boşa harcamaz.
- ✓ Başkalarının hakkına saygı duyar.
- ✓ Duygularını açık ve samimi bir şekilde dile getirir (35).

2.10. Eğitim

Bireyin ilgi, istek ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak, bireyi geliştirmeyi ve sürekli yeniliğe yönlendirmeyi hedef edinen, bireye bazı davranış, bilgi ve becerileri kazandırarak topluma karşı sorumlu olduğu ve bu bilinç ile hareket etmesini sağlayan bir süreç yönetimidir (8).

2.11. Ebeveyn Eğitim seviyesi

Baloğlu yaptığı bir çalışmada insanların almış olduğu eğitim seviyesi ile yaşadığı hayat seviyesi arasında bir bağ olduğuna değinmektedir. Okuldan alınan eğitimin amacının sadece okuma yazma öğrenmek olmadığını bunların yanında hayatı daha dolu ve daha verimli ve daha eğlenceli geçirmek olduğunu vurgulamaktadır (29).

Ebeveynler sağlıklı bireylerin için de yeri oldukça önemli olmasına karşın engelli bireylerin hayatlarında yerleri ve önemi oldukça büyüktür. Özellikle desteğe ihtiyaç duyan engelli bireyler için ebeveyn yönlendirmesi ne kadar iyi olursa çocuğun gelişimi de o oranda iyi olacağı düşünülmektedir.

Yaptığımız araştırmada da ebeveyn eğitim seviyesinin çocuğun hayatında, sosyalleşmesinde ve atılganlığında ne derece öneme sahip olduğu araştırdık.

3. MATERYAL ve METOT

3.1. Araştırma Grupları

Çalışmada fiziksel aktivite yapan hafif zihinsel engelli bireye sahip ebeveynlerin eğitim seviyelerinin çeşitli değişkenler açısından incelenip çocuğun sosyalleşmesi ve atılganlığı üzerinde ne kadar etkisi olduğu araştırılmıştır. Çalışmanın evrenini Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Turgut Özal Özel Eğitim Meslek Okulu'nda ki (resmi özel eğitim okulu) hafif zihinsel engelli bireylerin ebeveynleri oluşturmuştur.

Bu kapsamda 130 ebeveyn tespit edilmiş olup 60 ebeveyne ulaşılmıştır. İlgili evreni oluşturan okul hakkında bilgi Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınmıştır. İlgili okul Malatya Turgut Özal Özel Eğitim Meslek Okuludur. Çalışmada bahsedilen yere düzenli olarak devam eden öğrencilerin ebeveynlerine yer verilmiştir.

Bir araştırmada n veya N 'i temsil ettiği, örneklem boyutunun, güvenilir bir sonucu sağlamak için bir yeterli sayıyı elde etmek genel kuraldır. Örneklemin temsiline ilişkin olarak yapılan hesaplamalarda güven aralığının 0.80'den daha az olmamasının ve kabul edilebilir hata payının ise en fazla 0,10 olarak kabul edilmesinin yeterli örneklem sayısına ulaşmakta geçerli olduğu belirtilmektedir (38). Bu araştırmanın örneklem büyüklüğü hesaplanırken hem güven aralığı hem de kabul edilebilir hata payı 0.10 olarak kabul edilmiştir.

Yapılan işlem sonucunda %10 güven aralığında ve %10 kabul edilebilir hata payı dikkate alındığında; bu araştırmanın yaklaşık 360 birimlik olan evreni temsil edecek olan minimum örneklem sayısı 58 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bu sonuca göre 58 birimden oluşacak olan örneklemin çalışma evrenini temsil gücünün yeterli olduğu söylenebilir.

3.2. Araştırma Yöntemi

Bu çalışma hem nitel hem de nicel bir çalışma olup Malatya ilinde bulunan bu özel eğitim okuluna devam eden öğrencilerin velilerinden gönüllü olanların hepsine ölçek ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği uygulanmıştır.

3.3. Veri Toplama Teknikleri

Araştırmamızda nicel verilerin toplanması için ölçek yöntemi kullanılmış, bu bağlamda tespit edilen ebeveynlere Şahan (37) tarafından oluşturulan Spor ve Sosyalleşme Ölçeği' ile nitel verilerin toplanması için ise tarafımızca oluşturulan, yarı yapılandırılmış görüşme formu ve ayrıca demografik bilgiler formu uygulanmıştır.

Bilgilerinin saklı tutulacağı katılımcılara önceden bildirilmiştir.

Araştırma verileri toplanırken ise katılımcılara önceden ulaşılmış olup istedikleri gün ve saatte görüşülmüş ve sorulan sorulara verdikleri yanıtlar eş zamanlı olarak not edilmiştir. Ayrıca velilerden yaşları, cinsiyetleri, velisi oldukları öğrencilerin cinsiyetleri, eğitim düzeyleri ve gelir düzeyleri olan parametrelerden oluşan kişisel bilgileri istenmiştir. Bu bağımsız değişkenler belirlenirken literatür taraması yapılmış ve eğitim ile ilişkili bilgiler belirlenmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşme formumuzun geçerliliği için ise uzman görüşleri alınmış ve literatürde var olan alan yazın incelemeleri yapılmıştır. Hazırlanan görüşme formunda 10 adet soruya yer verilmiştir.

- ✓ Çocuğumun akranlarına göre daha saldırgan olduğunu düşünürüm.
- ✓ Çocuğum duygularını ifade etmekten çekinmez.
- ✓ Çocuğum hayır demeyi kendine güçlük olarak görür.
- ✓ Çocuğum duygularını ifade ederken beklemeyi daha sonra açığa vurmayı ister.
- ✓ Çocuğum bir işe başlarken herkesten önce bitirmeyi ve yükselmeyi ister.
- ✓ Çocuğum satın aldığı bir ürünü iade etmekten sıkılır.
- ✓ Çocuğum kendi haklarını savunurken başkalarının haklarına da saygı duymayı göz ardı etmez.
- ✓ Çocuğum soru sormaktan utanır.
- ✓ Çocuğum duygu ve düşüncelerinde açık ve samimidir.
- ✓ Çocuğum sıra beklerken sabırsız davranışlar sergiler.

3.4. Verilerin Analizi

Nicel verilerin çözümlenmesi SPSS 22.0 istatistik paket programında yapılmıştır. Nitel değişkenler için yüzde (%) ve frekans(n) değerleri hesaplanmıştır. Nicel değişkenler

için ise aritmetik ortalama(\bar{X}), Standart sapma (Ss.), en düşük ve en yüksek değerler hesaplanmıştır.

Verilerin normallik dağılımı Kolmogorov-Smirnov testi ile belirlenmiştir. Bağımsız gruplar arası farklılıklar bağımsız örneklem t-testi (Independent Samples T-Test) ve tek yönlü varyans analizi kullanılarak incelenmiştir. Etki büyüklüğü katsayısı olarak eta kare(η^2) ve Cohen's d değerleri hesaplanmıştır.

Anlamlılık düzeyi ise $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir (36). Bu parametreler ile ölçek analizleri karşılaştırılarak araştırma sorusuna ve hipotezlere cevap aranmıştır.

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırma sonucunda elde edilen verilerin analizine ait ortaya çıkan bulgular ve yorumlar sunulmuştur.

Tablo 4.1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları

Sorular	Grup	n	Yüzde%
Cinsiyet	Erkek	35	58.3
	Kadın	25	41.7
Yaş	15 yaş ve altı	30	50.0
	15 yaş üzeri	30	50.0
Spor Yapma Süresi	1-4 yıl	43	71.7
	5-7 yıl	17	28.4
Ebeveyn Okuryazarlık	Evet	53	88.3
	Hayır	7	11.7
Anne Eğitim Düzeyi	Okuryazar değil	7	11.7
	İlkokul mezunu	27	45.0
	Ortaokul/Lise mezunu	26	42.3
Baba Eğitim Düzeyi	Okuryazar değil	6	10.0
	İlkokul mezunu	18	30.0
	Ortaokul/Lise mezunu	24	40.0
Gelir Durumu	Lisans mezunu ve üzeri	12	20.0
	1500-2500 TL	23	38.3
	2500-3500 TL	19	31.7
	3500-4500 TL	9	15.0
Anne-Baba Birliktelik	4500 TL ve üzeri	9	15.0
	Evet	52	86.7
Çocuk Sayısı	Hayır	8	13.3
	1-2 çocuk	21	35.0
	3-4 çocuk	31	51.7
	5 çocuk ve üzeri	8	13.3
	Toplam	60	100.0

Katılımcıların demografik özelliklerine göre dağılımları incelendiğinde; %58.3'ünün erkek. %41.7'sinin kadın. %50.0'ının 15 yaş ve altı. %50.0'ının 15 yaş üstü olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların %71.7'sinin 1-4 yıl. %28.4'ünün 5-7 yıl süredir spor yaptığı. %88.3'ünün ebeveyninin okuryazar olduğu. %11.7'sinin okuryazar olmadığı belirlenmiştir. Anne eğitim durumlarına göre dağılımları incelendiğinde; %11.7'sinin okuryazar değil. %45.0'ının ilkokul. %42.3'ünün ortaokul/lise mezunu. Baba eğitim durumlarına göre dağılımları incelendiğinde; %10.0'ının okuryazar değil. %30.0'ının ilkokul. %40.0'ının ortaokul/lise. %20.0'ının lisans ve üzeri mezunu olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların %38.3'ünün 1500-2500 TL. %31.7'sinin 2500-3500 TL.

%15.0'nin 3500-4500 TL. %15.0'nin 4500 TL ve üzeri gelire sahip olduğu belirlenmiştir. Anne-baba birliktelik durumlarına göre dağılımları incelendiğinde; %86.7'sinin birlikte olduğu. %13.3'ünün birlikte olmadığı ayrıca katılımcıların 35.0'nin 1-2 çocuk. %51.7'sinin 3-4 çocuk. %13.3'ünün 5 ve üzeri çocuk sahibi olduğu belirlenmiştir.

Araştırmanın bu bölümde spor ve sosyalleşme algılarına ait betimsel istatistikleri. Demografik özelliklere göre farklılıklarının belirlenmesine ait bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.2. Spor ve Sosyalleşme Algılarına Ait Normallik Testi Sonuçları

Ölçek	Kolmogrov-Smirnov			Merkezi Eğilim Ölçümleri			
	Statistic	Sd	p	\bar{X}	Medyan	Çarpıklık	Basıklık
Spor ve Sosyalleşme	0.153	60	0.001	119.43	126.50	-0.807	0.216

Elde edilen verilerin dağılımlarının belirlenmesinde merkezi eğilim ölçümlerinden aritmetik ortalama, medyan, çarpıklık ve basıklık katsayıları kullanılmıştır. Medyan ile aritmetik ortalama değerinin birbirine yakın ya da eşit olması ile çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 2 sınırları içerisine düşmesi nedeniyle elde edilen verilerin dağılımının normal dağılımdan geldiği belirlenmiştir.

Tablo 4.3. Spor ve Sosyalleşme Algılarına Ait Betimsel Bulgular

Ölçek	\bar{X}	s.s.
Spor ve Sosyalleşme	119.43	28.66

Spor ve sosyalleşme algılarına ait betimsel bulgular incelendiğinde katılımcılar; spor ve sosyalleşme algıları toplam puanının yüksek ($\bar{x}=119.43$) olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.4. Katılımcıların Spor ve Sosyalleşme Algılarının Çocuklarının Cinsiyetlerine Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Bağımsız Örneklem T-testi Sonuçları

Ölçek	Çocuk Cinsiyet	n	\bar{X}	s.s	t	sd	p
Spor ve Sosyalleşme	Erkek	35	117.57	32.53	-0.592	58	0.556
	Kız	25	122.04	22.56			

H₁: Katılımcıların spor ve sosyalleşme algıları çocuklarının cinsiyetlerine göre farklılık gösterir.

Katılımcıların spor ve sosyalleşme algılarının çocuklarının cinsiyetlerine göre farklılıklarının anlamlılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan t-testi sonucuna göre; katılımcıların spor ve sosyalleşme algıları çocuklarının cinsiyetlerine göre farkı istatistiksel olarak anlamlılık göstermediği saptanmıştır ($p>0.05$). H₁ hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 4.5. Katılımcıların Spor ve Sosyalleşme Algılarının Çocuklarının Yaşlarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Bağımsız Örneklem T-testi Sonuçları

Ölçek	Çocuk Yaş	n	\bar{X}	s.s	t	sd	p
Spor ve Sosyalleşme	15 yaş ve altı	30	127.37	22.96	2.213	58	0.031*
	15 yaş üzeri	30	111.50	31.85			

* $p<0.05$

H₂: Katılımcıların spor ve sosyalleşme algıları çocuklarının yaşlarına göre farklılık gösterir.

Katılımcıların spor ve sosyalleşme algılarının çocuklarının yaşlarına göre farklılıklarının anlamlılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan t-testi sonucuna göre; katılımcıların spor ve sosyalleşme algıları çocuklarının yaşlarına göre farkı istatistiksel olarak anlamlılık gösterdiği saptanmıştır ($t= 2.213$; $p=0.031$; $p<0.05$). Çocuğu 15 yaş ve altında olanların ($\bar{X}=127.37$) spor ve sosyalleşme algıları çocuğu 15 yaş ve üzerinde olanlara ($\bar{X}=111.50$) göre daha yüksektir. H₂ hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 4.6. Katılımcıların Spor ve Sosyalleşme Algılarının Ebeveyn Okuryazarlık Durumlarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Bağımsız Örneklem T-testi Sonuçları

Ölçek	Ebeveyn Okuryazarlık	n	\bar{X}	s.s	t	sd	p
Spor ve Sosyalleşme	Evet	53	123.11	27.25	2.903	58	0.005*
	Hayır	7	91.57	24.89			

*p<0.05

H₃: Katılımcıların spor ve sosyalleşme algıları ebeveyn okuryazarlıklarına göre farklılık gösterir.

Katılımcıların spor ve sosyalleşme algılarının ebeveyn okuryazarlık durumlarına göre farklılıklarının anlamlılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan t-testi sonucuna göre; katılımcıların spor ve sosyalleşme algıları ebeveyn okuryazarlık durumlarına göre farkı istatistiksel olarak anlamlılık gösterdiği saptanmıştır (t= 2.903; p=0.005; p<0.05). Ebeveynleri okuryazar olanların (\bar{X} =123.11) spor ve sosyalleşme algıları ebeveyni okuryazar olmayanlara (\bar{X} =91.57) göre daha yüksektir. H₃ hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 4.7. Katılımcıların Spor ve Sosyalleşme Algılarının Anne Baba Birliktelik Durumlarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Bağımsız Örneklem T-testi Sonuçları

Ölçek	Anne Baba Birliktelik	n	\bar{X}	s.s	t	sd	p
Spor ve Sosyalleşme	Evet	52	119.46	29.55	0.019	58	0.985
	Hayır	8	119.25	23.72			

H₄: Katılımcıların spor ve sosyalleşme algıları anne-baba birlikteliklerine göre farklılık gösterir.

Katılımcıların spor ve sosyalleşme algılarının anne baba birliktelik durumlarına göre farklılıklarının anlamlılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan t-testi sonucuna göre; katılımcıların spor ve sosyalleşme algıları anne baba birliktelik durumlarına göre farkı istatistiksel olarak anlamlılık göstermediği saptanmıştır (p>0.05). H₄ hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 4.8. Katılımcıların Spor ve Sosyalleşme Algılarının Çocuklarının Spor Yapma Sürelerine Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Bağımsız Örneklem T-testi Sonuçları

Ölçek	Spor Yapma Süresi	n	\bar{X}	s.s	t	sd	p
Spor ve Sosyalleşme	Evet	43	116.58	27.09	-1.231	58	0.223
	Hayır	17	126.64	32.04			

H₅: Katılımcıların spor ve sosyalleşme algıları çocuklarının spor yapma sürelerine göre farklılık gösterir.

Katılımcıların spor ve sosyalleşme algılarının spor yapma sürelerine göre farklılıklarının anlamlılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan t-testi sonucuna göre; katılımcıların spor ve sosyalleşme algıları spor yapma sürelerine göre farkı istatistiksel olarak anlamlılık göstermediği saptanmıştır ($p>0.05$). H₅ hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 4.9. Katılımcıların Spor ve Sosyalleşme Algılarının Anne Eğitim Durumlarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları

Ölçek	Anne Eğitim Durumu	n	\bar{X}	s.s	F	p	Scheffe
Spor ve Sosyalleşme	Okuryazar değil	7	91.57	24.89	4.160	0.021*	(1-2)
	İlkokul mezunu	27	123.78	25.64			
	Ortaokul/Lise mezunu	23	122.42	30.71			

* $p<0.05$

H₆: Katılımcıların spor ve sosyalleşme algıları anne eğitim durumlarına göre farklılık gösterir.

Katılımcıların spor ve sosyalleşme algılarının anne eğitim durumlarına göre farklılıklarının anlamlılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan anova testi sonucuna göre; katılımcıların spor ve sosyalleşme algıları anne eğitim durumlarına göre farkı istatistiksel olarak anlamlılık gösterdiği saptanmıştır ($F= 4.160$; $p=0.021$; $p<0.05$). Anne eğitim durumu olmayanların ($\bar{X}=91.57$) spor ve sosyalleşme algıları anne eğitim durumu ilkokul ($\bar{X}=123.58$) ve ortaokul/lise olanlara ($\bar{X}=122.42$) göre daha düşüktür. Gruplar arasındaki farkın kaynağı post-hoc testlerinden scheffe testi ile belirlenmiştir. H₆ hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 4.10. Katılımcıların Spor ve Sosyalleşme Algılarının Baba Eğitim Durumlarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları

Ölçek	Baba Eğitim Durumu	n	\bar{X}	s.s	F	p
Spor ve Sosyalleşme	Okuryazar değil	6	101.83	39.71	0.916	0.439
	İlkokul mezunu	18	120.78	27.65		
	Ortaokul/Lise mezunu	24	123.33	23.30		
	Lisans mezunu ve üzeri	12	118.42	34.19		

H₇: Katılımcıların spor ve sosyalleşme algıları baba eğitim durumlarına göre farklılık gösterir.

Katılımcıların spor ve sosyalleşme algılarının baba eğitim durumlarına göre farklılıklarının anlamlılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan anova testi sonucuna göre; katılımcıların spor ve sosyalleşme algıları baba eğitim durumlarına göre farkı istatistiksel olarak anlamlılık göstermediği saptanmıştır ($p>0.05$). H₇ hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 4.11. Katılımcıların Spor ve Sosyalleşme Algılarının Gelir Durumlarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları

Ölçek	Gelir Durumu	n	\bar{X}	s.s	F	p
Spor ve Sosyalleşme	1500-2500 TL	23	112.61	27.18	1.123	0.348
	2500-3500 TL	19	128.68	25.72		
	3500-4500 TL	9	119.78	33.14		
	4500 TL ve üzeri	9	117.00	33.15		

H₈: Katılımcıların spor ve sosyalleşme algıları gelir durumlarına göre farklılık gösterir.

Katılımcıların spor ve sosyalleşme algılarının gelir durumlarına göre farklılıklarının anlamlılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan anova testi sonucuna göre; katılımcıların spor ve sosyalleşme algıları gelir durumlarına göre farkı istatistiksel olarak anlamlılık göstermediği saptanmıştır ($p>0.05$). H₈ hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 4.12. Katılımcıların Spor ve Sosyalleşme Algılarının Çocuk Sayılarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları

Ölçek	Çocuk Sayısı	n	\bar{X}	s.s	F	p	Scheffe
Spor ve Sosyalleşme	1-2 çocuk	21	126.05	27.89	3.871	0.027*	(1-3)
	3-4 çocuk	31	121.26	23.48			
	5 çocuk ve üzeri	8	95.00	38.89			

*p<0.05

H₉: Katılımcıların spor ve sosyalleşme algıları çocuk sayılarına göre farklılık gösterir.

Katılımcıların spor ve sosyalleşme algılarının çocuk sayısına göre farklılıklarının anlamlılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan anova testi sonucuna göre; katılımcıların spor ve sosyalleşme algıları çocuk sayısına göre farkı istatistiksel olarak anlamlılık gösterdiği saptanmıştır (F= 3.871; p=0.027; p<0.05). 1-2 çocuğu olanların (\bar{X} =126.05) spor ve sosyalleşme algıları 5 ve üzeri çocuğu olanlara (\bar{X} =95.00) göre daha yüksektir. H₉ hipotezi kabul edilmiştir. Gruplar arasındaki farkın kaynağı post-hoc testlerinden scheffe testi ile belirlenmiştir.

Tablo 4.13. Spor ve Sosyalleşme Algıları Ölçeği Güvenilirlik Analizi

Ölçek	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Spor ve Sosyalleşme	0.959	35

Katılımcıların; 35 maddeden oluşan spor ve sosyalleşme algıları ölçeğine ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde ölçeğe ait Cronbach's Alpha değerinin 0.959 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer ölçeğin güvenilirliğinin çok yüksek düzeyde olduğunu gösterir.

Tablo 4.14. Atılganlık Araştırma Sorularına Yönelik Betimsel Sonuçlar

Sorular	Grup	n	Yüzde %
1. Çocuğumun akranlarına göre daha saldırgan olduğunu düşünürüm	Evet	20	33.3
	Hayır	40	66.7
2. Çocuğum duygularını ifade etmekten çekinmez.	Evet	48	80.0
	Hayır	12	20.0
3. Çocuğum hayır demeyi kendine güçlük olarak görür.	Evet	35	58.3
	Hayır	25	41.7
4. Çocuğum duygularını ifade ederken beklemeyi daha sonra açığa vurmaya ister.	Evet	26	43.3
	Hayır	34	56.7
5. Çocuğum bir işe başlarken herkesten önce bitirmeyi ve yükselmeyi ister.	Evet	33	55.0
	Hayır	27	45.0
6. Çocuğum satın aldığı bir ürünü iade etmekten sıkılır.	Evet	23	38.3
	Hayır	37	61.7
7. Çocuğum kendi haklarını savunurken başkalarının haklarına da saygı duymayı göz ardı etmez.	Evet	42	70.0
	Hayır	18	30.0
8. Çocuğum soru sormaktan utanır	Evet	31	51.7
	Hayır	29	48.3
9. Çocuğum duygu ve düşüncelerinde açık ve samimidir.	Evet	36	60.0
	Hayır	24	40.0
10. Çocuğum sıra beklerken sabırsız davranışlar sergiler.	Evet	20	33.7
	Hayır	40	66.7

5. TARTIŞMA

Çalışmamızda katılımcıların spor ve sosyalleşme algıları çocuklarının cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

Literatürü incelendiğimizde Ata yapmış olduğu çalışmasında cinsiyet farklılığının sosyalleşme üzerinde etkisi olmadığını öne sürmüştür (39). Bu sonuç araştırmamızı destekler niteliktedir.

Katılımcıların spor ve sosyalleşme algıları çocuklarının yaşlarına göre farkı istatistiksel olarak anlamlılık gösterdiği saptanmıştır ($p<0.05$). Çocuğu 15 yaş ve altında olanların spor ve sosyalleşme algıları çocuğu 15 yaş ve üzerinde olanlara göre daha yüksektir.

Literatüre bakıldığında Arpacı yapmış olduğu çalışmada yaş değişkenine göre çalışmaya katılan öğrencilerin sporda sosyalleşme ölçeği testinden aldıkları puanlara göre anlamlı bir farklılık tespit edilemediğini öne sürmektedir ($p>0.05$) (40). Bu bakımdan çalışmamızdan farklılık göstermektedir.

Katılımcıların spor ve sosyalleşme algıları ebeveyn okuryazarlık durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Ebeveynleri okuryazar olanların spor ve sosyalleşme algıları ebeveyni okuryazar olmayanlara göre daha yüksektir.

Katılımcıların spor ve sosyalleşme algıları anne baba birliktelik durumlarına göre ve spor yapma sürelerine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

Katılımcıların spor ve sosyalleşme algıları anne eğitim durumlarına göre farkı istatistiksel olarak anlamlılık gösterdiği saptanmıştır ($p<0.05$). Anne eğitim durumu olmayanların spor ve sosyalleşme algıları anne eğitim durumu ilkokul ve ortaokul/lise olanlara göre daha düşüktür.

Merter ve Çınar yaptığı çalışmalarında anne eğitim seviyesinin sosyalleşme üzerinde etkili olduğunu ileri sürmüşlerdir (41,42). Bu bakımdan çalışmamızı destekler niteliktedir.

Katılımcıların spor ve sosyalleşme algılarının baba eğitim durumlarına göre ve gelir durumlarına göre farkı istatistiksel olarak anlamlılık göstermediği saptanmıştır ($p>0.05$).

Katılımcıların spor ve sosyalleşme algıları çocuk sayısına göre farkı istatistiksel olarak anlamlılık gösterdiği saptanmıştır ($p<0.05$). 1-2 çocuğu olanların spor ve sosyalleşme algıları 5 ve üzeri çocuğu olanlara göre daha yüksektir.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

Yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde ettiğimiz sonuçlara göre ebeveynleri ortaokul/lise düzeyinde olan hafif zihinsel engelli çocuklar akranlarına göre duygularını daha rahat ifade etmekte, başkalarının haklarına saygı duymakta, düşüncelerinde açık ve samimi ve daha sabırlı oldun davranışlar sergilemektedir. Bu da bize çocuğun daha atılgan olduğunu göstermektedir.

Ancak ebeveyni okuryazar olmayan ya da ilkokul düzeyinde olan çocuklar ise daha saldırgan, başkalarının haklarını ihlal eden, soru sormaktan çekinen, karşılaştığı problem karşısında güçlük çeken bireyler olarak göze çarpılmaktadırlar. Bu sonuç ise bahsedilen bireylerin atılgan olmadıklarını göstermektedir.

Çalışmamızı genel olarak incelediğimizde hem nicel hem de nitel araştırmamız sonucunda ebeveyn eğitim seviyesi hafif zihinsel engelli bireyler üzerinde cinsiyet., anne-baba birliktelik ve çocuğun spor yapma süresinde ve baba eğitim seviyesi çocuğun atılganlık ve sosyalleşmesi üzerinde etkili olmadığı ortaya çıkmıştır.

Ebeveyn eğitim seviyesi; ebeveyni okuryazar olan çocuklar, ebeveyni okuryazar olmayanlara göre, çocuğu 15 yaş altında olan hafif zihinsel engelli çocuklar. 15 yaş üstünde olan çocuklara göre. 1-2 çocuklu ebeveynlerin 5 ve üzeri çocuğu olan annelerin çocuklarına göre, anne eğitim seviyesi ortaokul/lise düzeyinde hafif zihinsel engelli çocuklar anne eğitim seviyesi ilkokul veya okuryazar olmayan çocuklara göre bahsettiğimiz çocukların atılganlık ve sosyalleşmeleri üzerinde oldukça etkilidir.

Öneriler

- ✓ Ebeveyn okuryazarlık oranının artırılması
- ✓ Daha fazla örneklem grubu üzerinde çalışılması
- ✓ Ebeveynlerin spor ve sosyalleşme ile atılganlık konularında bilinçlendirilmesi
- ✓ Çalışmanın daha farklı zihinsel engel gruplarına uyarlanması
- ✓ Çalışmanın daha farklı araştırma yöntemleri ile desteklenmesi
- ✓ Araştırma değişkenlerinin çeşitlendirilmesi

Engelli bireye sahip ebeveynlerin spor farkındalıklarının artması için kamu kurum ve kuruluşları ile iş birliği içerisinde projeler yürütülebilir

KAYNAKLAR

1. Beasley CR. Effects of a jogging program on cardiovascular fitness and work performance of mentally retarded adults. *Am J Ment Defic*, 1982, 86(6):609-13.
2. Gür H, S Küçüköglü. *Yaşlılık ve Fiziksel Aktivite*, İstanbul, Roche Yayınları, 1992: 9.
3. Baynard T, Pitetti KH, Guerra M, Unnithan VB, Fernhall B. Age-related changes in aerobic capacity in individuals with mental retardation: a 20-yr review. *MSSE*, 2008, 40(11):1984-9.
4. Yarımkaya E, İlhan EL, Gencer E. Çocuklarda beden eğitimi ve spor aktivitelerinin ruhsal uyum düzeylerine etkisinin incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2016, 10(1):141-52.
5. Yatağan T. Atılganlık Eğitimi Programının İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Atılganlık Düzeyine Etkisi. Eğitim Fakültesi, Eğitim Psikolojisi Hizmetleri Anabilim Dalı.Yüksek Lisans tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, 2005.
6. Demirbolat A. Sporun Bireysel-Toplumsal ve Siyasal Düzeyde İşlevleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi. Beden Eğitimi ve Spor Özel Sayısı*, 1991, 7(1):145-51.
7. Kağıtçıbaşı Ç. *İnsan ve İnsanlar*, 5. Baskı. İstanbul, Beta Basım-Yayım Dağıtım, 1983.
8. Özer SD, Süngü B, Şılak B. Engelliler için beden eğitimi ve spor. *Araştıran Öğretmen*, 2005: 35.
9. Öztürk M. *Türkiye'de Engelli Gerçeği*, 30. Baskı. İstanbul, Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği Cep Kitapları, 2011: 105.
10. Çağlayan, N. Zihinsel engelli bireylerin eğitiminde görsel sanatlar dersinin yeri ve önemi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2014, 4(1): 91-101.
11. Aral N, Gürsoy F. *Özel Eğitim Gerektiren Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş*, 1. Baskı. İstanbul, Morpa Kültür Yayınları, 2007:336.
12. Karakoç B. 12 Haftalık Rekreatif Fiziksel Etkinlik Programının Eğitilebilir Zihinsel Engellilerin ve Ailelerinin Üzerine Etkileri. Sağlık Bilimleri Enstitüsü,

- Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Doktora tezi, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, 2015.
13. Dülger B. Özel Eğitim Uygulama Okullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Anne Baba ve Yasal Varislerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersinden Beklentilerinin İncelenmesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi, 2020.
 14. Baltacı G, Düzgün İ. *Adolesan ve Egzersiz*, 1. Basım. Ankara, Klasmat Matbaacılık ve Yayınevi, 2008.
 15. Gabler-Halle D, Halle JW, Chung YB. The effects of aerobic exercise on psychological and behavioral variables of individuals with developmental disabilities: A critical review. *Res Dev Disabil*, 1993, 14(5): 359-86.
 16. Baynard T, Pitetti KH, Guerra M, Unnithan VB, Fernhall B. Age-related changes in aerobic capacity in individuals with mental retardation: A 20-yr review. *MSSE*, 2008, 40(11):1984-9.
 17. İşin V, Özcan F. Kırsal kesimdeki bir aile sağlığı merkezine başvuran erişkinlerin fiziksel aktivite düzeylerinin incelenmesi. *Ortadoğu Tıp Dergisi*, 2018, 10(3): 322-30.
 18. Mumcu HE. *Engelli Spor Politikaları (Avrupa Birliği Ülkeleri ile Türkiye Karşılaştırması)*, 1. Basım. Ankara, Akademisyen Yayınevi, 2018.
 19. Aruk İ. Bilişim Teknolojilerinin Zihinsel Engellilerin E-Eğitiminde Kullanılması ve Örnek Bir Uygulama Geliştirilmesi. Fen Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar Mühendisliği Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Edirne: Trakya Üniversitesi, 2008.
 20. Akçamete AG. *Genel Eğitim Okullarında Özel Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim*, 2. Baskı. Ankara, Kök Yayıncılık, 2015.
 21. Zihinsel Engelli, [Zihinsel engelli - Vikipedi \(wikipedia.org\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Zihinsel_engelli) Son Erişim Tarihi:05.10.2021
 22. Millî Eğitim Bakanlığı TME. *Çocuk Gelişimi: Zihinsel Engelliler*. Ankara, MEB Eğitim Modülü, 2015.
 23. Özyer K, Alici İ. Duygusal zekâ ile örgütsel bağlılık ve örgütsel vatandaşlık davranışı ilişkisi üzerine ampirik bir araştırma. *Journal of World of Turks*, 2015, 7(1):69-85.

24. Sivrikaya T, Tekinarslan İÇ. Zihinsel yetersizliği olan çocuğa sahip annelerde stres, sosyal destek ve aile yükü. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 2013, 14(02):17-31.
25. Santrock JW. *Yaşam Boyu Gelişim* İçinde: Yüksel G (Çeviren). Ankara, Nobel Yayınevi, 2011.
26. İlkım M, Kalaycı MC, Güleröğlü F, Gündoğdu C. Down sendromlu çocuklarda sportif etkinliklere katılma durumuna göre sosyal uyum ve beceri düzeyinin incelenmesi. *INIJOSS*, 2018, 7(1):162-72.
27. Kaplan Y, Çetinkaya G. Spor yoluyla toplumsallaşma-yeniden toplumsallaşma süreci. *ISCSA*, 2014, 2:120-25.
28. Gür A. *Özürülülerin Sosyal Yaşama Uyum Süreçlerinde Sportif Etkinliklerin Rolü*. T.C. Başbakanlık Özürülüler İdaresi Başkanlığı, 2001.
29. Batır B. Unesco iş birliği ile Türkiye'de temel eğitim ve laubach metodu deneme planı. *History Studies*, 2017, 9(5):75-92
30. Lange AJ, Jakubowski P, McGovern TV. *Responsible Assertive Behavior: Cognitive/Behavioral Procedures For Trainers*, 3th ed. Research PressPub, 1976.
31. Çulha M, Dereli AA. Atılganlık eğitimi programı. *Psikoloji Dergisi*, 1987, 6(21): 124-7.
32. Sallis JF, Zakarian JM, Hovell MF, Hofstetter C. Ergenler arasında fiziksel aktivitede etnik, sosyoekonomik ve cinsiyet farklılıkları. *Klinik Epidemiyoloji Dergisi*, 1996, 49 (2):125-34.
33. Dunn R. Griggs SA, Olson J, Beasley M, Gorman BS. A meta-analytic validation of the dunn and dunn model of learning-style preferences. *The Journal of Educational Research*, 1995, 88(6): 353-62.
34. İnceoğlu D, Aytar G. Bir grup ergende atılgan davranış düzeyi araştırması. *Psikoloji Dergisi*, 1987, 6(21): 23-4.
35. Deniz ME, Erözkan A. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*, 13. Baskı. Ankara, Pegem Atıf İndeksi, 2018: 001-410.
36. McMillan JH, Schumacher S. *Research In Education: Evidence-based inquiry*, 6th ed. Pearson Allyn and Bacon, 2006.
37. Şahan H. Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde spor aktivitelerinin rolü. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2008, (2):248-66.

38. Bland M. *An Introduction to Medical Statistics*, 4 th ed. United States of America, Oxford University Press, 2015.
39. Ata İ. Sportif Aktivitelere Katılan İşitme Engelli Öğrencilerin Sosyalleşme Düzeylerinin İncelenmesi Malatya il örneği. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi, 2020.
40. Arpacı E. Spor ve Sanat Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Görünüş Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi, 2020
41. Merter, K. Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi; Maltepe İlçesi Örneği. Sosyal Bilimler Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, İstanbul: Yeditepe Üniversitesi, 2013.
42. Çınar M. Rekreatif Faaliyetlere Katılan 9-14 Yaş Grubunun Benlik Saygısı ve Sosyalleşme Düzeylerinin İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, 2018.

EKLER

EK.1. Gönüllü Onam Formu

GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Fatma ÖZÖĞLU Tarafından Doç. Dr. Mehmet İLKİM danışmanlığında yürütülen "Fiziksel Aktivite Yapan Mental Düzeydeki Çocukların Ebeveynlerinin Eğitim Seviyelerinin Çocukların Atılganlık ve Sosyalleşmesine Etkisi (Mısırta II Örneği)" adlı araştırma için tarafına yeterli bilgi aktarılmıştır. Yapılan bu araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum.

Tarih:
Adı Soyadı:
İmza:

EK.2. Anket Formu

ANKET FORMU

Sayın Katılımcı,

Bu anket, İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında gerçekleştirilmekte olan Yüksek Lisans tez kapsamında yapılacak olan "Fiziksel Aktivite Yapan Mental Düzeydeki Çocukların Ebeveynlerinin Eğitim Seviyelerinin Çocukların Atılganlık ve Sosyalleşmesine Etkisi (Malatya İl Örneği)" adlı araştırmamıza veri sağlamak üzere hazırlanmıştır. Araştırmamız doğru sonuçlanması bizler için önem arz etmekte olup ankette bulunan sorulara vereceğiniz yanıtlar tarafımıza gizli tutulacak ve sonuçlar hiçbir kişi veya kurum ile paylaşılmayacaktır. Lütfen aşağıda sizler için hazırlanmış olan anket sorularını atlamadan ve boş bırakmadan cevaplandırınız.

Ankete katıldığınız için teşekkür ederiz.

Saygılarımla

Yüksek Lisans Öğrencisi
Fatma ÖZOĞLU

Cocuğun Cinsiyeti Erkek () Kız ()

Cocuğun Yaşı:
Kaç Yıldır Spor Yapıyor?
() 1-4 yıl () 5-7 yıl () 8 yıl ve üzeri

Ebeveyn Okuryazarlık Evet () Hayır ()

Anne Eğitim Düzeyi
() Okuryazar değil () İlkokul Mezunu
() Ortaokul/Lise Mezunu () Lisans Mezunu
() Lisansüstü

Baba Eğitim Düzeyi
() Okuryazar değil () İlkokul Mezunu
() Ortaokul/Lise Mezunu () Lisans Mezunu
() Lisansüstü

Gelir Düzeyi
() 1500-2500 TL () 2500-3500 TL
() 3500-4500 TL () 4500 TL ve üzeri

Anne-Baba birlikte yaşıyor Evet () () Hayır

Kaç çocuğunuz var? Yazınız :

EK.3. Spor ve Sosyalleşme Ölçeği

Spor ve Sosyalleşme İle İlgili Değişkenler		Hiç Katılmıyorum (1)	Az Katılmıyorum (2)	Orta Derecede Katılmıyorum (3)	Çok Katılmıyorum (4)	Tamamen Katılmıyorum (5)
1	İçlendiğim Spor Dalını Seçmede Kişisel İlgi ve Yeteneğimi Belirleyicidir	1	2	3	4	5
2	Kendimi Daha Çok Bireysel Sporlarda Başarılı Bulurum	1	2	3	4	5
3	Spor Alanında Bir Şey Yapmaya Karar Verirsem Başkalarının Düşüncelerinden Etkilenmem	1	2	3	4	5
4	Her Seviyede (Yaş Grubunda, Cinsiyette Veya Gelir Düzeyinde) İnsanlarla Spor Yapmaktan Hoşlanırım	1	2	3	4	5
5	Spor Aktivitelerinde Başkalarını Memnun Etmek İçin Kendime Ters Düşün Davranışlar Yapmam	1	2	3	4	5
6	Diğerleri Tarafından Spor Aktivitelerinde Başarıyla Sevilme Beni İçin Önemli Değildir	1	2	3	4	5
7	İnsanlar Beni Spor Aktivitelerinde Daha Kolay Tanıyabilirler	1	2	3	4	5
8	Hayatımdaki En Büyük Zevklerden Biri Tanımadığım İnsanlarla Spor Yapmaktır	1	2	3	4	5
9	Takım Sporlarının Yapıldığı Spor Faaliyetlerinde Kendimi Yalnız Hissederim	1	2	3	4	5
10	Duygularımı Spor Aktiviteleri Boyunca Kontrol Altında Tutmaktan Hoşlanmam	1	2	3	4	5
11	Takım Olarak Yapılan Spor Aktivitelerinde Grubun Lideri Olurum	1	2	3	4	5
12	Takım Sporlarında Takımı Yönlendirmekte Başarılıyım	1	2	3	4	5
13	Spor Yapan Bireyler Kendi Kendiyle Başarılı Olur	1	2	3	4	5
14	Spor Aktivitelerinde Tartışmaktan Ziyade Çözmeyi Tercih Ederim	1	2	3	4	5
15	Spor Aktivitelerinin Organize Edilmesinde Katkıda Bulunurum	1	2	3	4	5
16	Her Türü Spor Aktivitelerine Katılmaktan Hoşlanırım	1	2	3	4	5
17	Diğer İnsanlar Beni Reddedecek Olsa Dahı Haklarımı Savunurum Ve Doğruyu Söylerim	1	2	3	4	5
18	Takım Sporları İle İlgili Faaliyetleri Tercih Ederim	1	2	3	4	5
19	Spor Toplumlar Arası Sosyal Bütünleşmeyi Sağlar	1	2	3	4	5
20	Spor Aktivitelerinde Kendimi Daha Özgür İfade Ederim	1	2	3	4	5
21	Spor Aktiviteleri Toplumsal Bütünleşmeyi Sağlar	1	2	3	4	5
22	Spor Aktivitelerinde Kurallara Uymayan Davranışlar Hoşgörülü Karşılanabilir (Küfür, Cencümekten Uzak Hareketler)	1	2	3	4	5
23	Bir Grubun Üyesi Olmaktansa, Kendime Özgü Bir Değer Yapıma Sahip Biney Olmayı Tercih Ederim	1	2	3	4	5
24	Spor İnsanlar Arası İletişimde Olumlu Katkılar Sağlar	1	2	3	4	5
25	Her Türü Spor Faaliyetine Ve Spora Kolayca Uyum Sağlarım	1	2	3	4	5
26	Spor Faaliyetlerinde Başkaları İle Daha Kolay İletişim Kurarım	1	2	3	4	5
27	Spor Eğitimi Topluma Faydalı Bireyler Yetiştirilmesinde Önemli Rol Oynar	1	2	3	4	5
28	Spor Bireysel Yeteneklerin Keşfedilmesini Sağlar	1	2	3	4	5
29	Spor İnsanlara Karşı Olumlu Duygular Geliştirilmesini Sağlar	1	2	3	4	5
30	Sevdiğim İnsanlardan Ayrı Olmak Beni İçin Zordur	1	2	3	4	5
31	Boş Zamanlarımı Diğer İnsanlarla Birlikte Geçirmekten Hoşlanırım	1	2	3	4	5
32	Arkadaşlarla Birlikte Spor Yapmaktan Hoşlanırım	1	2	3	4	5
33	İçlendiğim Spor Dalını Seçmede Kişisel İlgi ve Yeteneğimi Belirleyicidir	1	2	3	4	5
34	Diğer İnsanlara Yardım Etmeyi, Onların Bana Yardım Etmesinden Daha Çok Tercih Ederim	1	2	3	4	5
35	Bireysel Hareketlerden Daha Çok Diğer İnsanlarla Hoş Zaman Geçirecek Aktiviteler Yapmayı Tercih Ederim	1	2	3	4	5

Spor ve Sosyalleşme Ölçeği

EK.4. Atılganlık Soruları

ATILGANLIK İLE İLGİLİ SORULAR

1. Çocuğumun akranlarına göre daha saldırgan olduğunu düşünürüm.
EVET () HAYIR ()
2. Çocuğum duygularını ifade etmekten çekinmez.
EVET () HAYIR ()
3. Çocuğum hayır demeyi kendine güçlük olarak görür.
EVET () HAYIR ()
4. Çocuğum duygularını ifade ederken beklemeyi daha sonra açığa vurmaya ister.
EVET () HAYIR ()
5. Çocuğum bir işe başlarken herkesten önce bitirmeyi ve yükselmeyi ister.
EVET () HAYIR ()
6. Çocuğum satın aldığı bir ürünü iade etmekten sıkılır.
EVET () HAYIR ()
7. Çocuğum kendi haklarını savunurken başkalarının haklarına da saygı duymayı göz ardı etmez.
EVET () HAYIR ()
8. Çocuğum soru sormaktan utanır.
EVET () HAYIR ()
9. Çocuğum duygu ve düşüncelerinde açık ve samimidir.
EVET () HAYIR ()
10. Çocuğum sıra beklerken sabırsız davranışlar sergiler.
EVET () HAYIR ()